

TANTÁRGY ADATLAP
és tantárgykövetelmények

Cím:	ERGONÓMIA
Tárgykód:	PMTGENB110F
Heti óraszám:	2 ea / 2 gyak / 0 lab
Kreditpont:	5
Szak(ok)/ típus:	Ipari termék- és formatervező BSc
Tagozat:	nappali
Követelmény:	vizsga
Meghirdetés féléve:	ősz
Nyelve:	magyar
Előzetes követelmény(ek):	nincs
Oktató tanszék(ek):	Tervezési és Építészeti Ismeretek Tanszék
Tárgyfelelős/oktató:	Dr. Horváth Magdolna Turi Tamás

Célkitűzése:

A tárgy oktatásának célja, hogy a terméktervezéssel foglalkozó hallgatók az ember-tárgyi környezet kapcsolatban megismerjék az emberi adottságokat, és a gyakorlati szempontú tervezésben történő felhasználás módját. Felhasználó-központú tervezési szemlélet elsajátítása, érzékenyítés az ergonómiai szemléletre. „Az ergonómia az ember és munkakörnyezete kölcsönhatásának tudományos tanulmányozása.”(Murrell, 1965)

Rövid leírás:

Az ergonómia alapvető feladata az ember és a technikai környezet közötti harmónia biztosítása. Az ergonómiai elvek gyakorlati érvényesítése azt jelenti, hogy a különböző eszközök, technológiák hatékony alkalmazásának feltételeit úgy alakítjuk ki, hogy az azokkal kapcsolatba kerülő emberek biológiai, pszichológiai és szociális érdekeit, igényei is minél jobban érvényesüljenek. Ergonómia feladata az ember pszichológiai, szociális, fizikai és biológiai sajátosságainak kutatása, továbbá a kutatás során feltárt információk rendszerezése, valamint ezen ismeretek alkalmazása a termékek vagy rendszerek tervezése, működtetése vagy használata során, az emberi teljesítmény, az egészség, a biztonság és/vagy a komfortérzés optimalizálása céljából.

TANULMÁNY:

Ergonómia témakörben a félév során, a tematikának megfelelően ergonómiai szempontú, ergonómikusan megtervezett használati tárgy(ak) egy típusának kutatása és elemzése, pl. Herman Miller székek, STABILO balkezes tollak ...

Formai követelmények:

A választott tárgyról / tárgyról átfogó kutató munka és gyűjtés, magas szinten, digitálisan (esetleges egyeztetett, kreatív formátumban) egy „könyvszerű” prezentációja.

Formai követelmények: MIN. 10 OLDAL, 21 x 21 cm - es FORMÁTUMBAN (a/3-as rövidebb oldal méretű négyzetes), bekötött, fekete fotókarton elő- és hátlappal, belül min 120 g/m² – es minőségű (matt) papíron, előadásmódja igényes kivitelben, spirálozott vagy fémsínes lefűzéssel. Borítón szerepelnie kell: tantárgy neve, hallgató neve – EHA kódja, hallgató szakja, dátum. Az épületről összegyűjtött anyag (szöveges és grafikus) nyomtatott kivitelben.

1. ábra: Ergonómia az, amikor minden ránk passzol! (www.neudoerfler.com)

PROJEKT:

Szabadon választott szakterülethez kapcsolódó ergonómiai ismeretekről tanulmány készítése. Az előzetes egyeztetés után jóváhagyott téma vonatkozhat termékcsaládra (pl. kéziszerszám, gyerekjáték, ipari munkahely, szolgáltatás, stb.), meghatározott felhasználói rétegre (idősek, gyermekek, mozgássérültek, stb.), releváns szakirodalmi forrásra feldolgozására vagy szűkebb ergonómiai szakterületre (fizikai környezet, antropometriai adatok, szoftver-ergonómia, módszertani összefoglaló, stb.).

Projekt készítésének lépései:

Önállóan dolgozzon fel egy jóváhagyott ergonómiai témát.

Végezzen részletes irodalomkutatót (hagyományos, digitális).

Teremtsen kapcsolatot a téma hazai és külföldi szakembereivel (dokumentálva).

Rendszerezze, és szükség szerint fordítsa magyarra (kivonatossal) a gyűjtött információkat.

Készítsen a megadott formai követelményeknek megfelelően dokumentációt.

Projekt dokumentáció tartalma:

A téma rövid ismertetése és a választás indoklása.

Tartalomjegyzék és menüterkép.

Törzsanyag (dokumentumok, ábrák, képek).

Forrás és irodalomjegyzék.

Definíciók (min. 10-15. az adott témában releváns, nem közérthető kifejezések).

Kulcsszójegyzék.

Szakértői levelezéskapcsolatok felsorolása.

Projekt téma javaslatok:

Választott termékcsoporthoz vonatkozó ergonómiai ismeretek:

- kéziszerszámok
- konyhai eszközök, háztartási gépek
- számítástechnikai eszközök
- bútor (szék, asztal...)
- játékok
- mobiltelefon
- orvosi eszközök
- stb...

Valamely munkahely vagy tevékenységhez tartozó környezetre vonatkozó ergonómiai ismeretek:

- ipari, irodai munkahelyek
- iskola
- sport
- jármű
- stb...

Adott felhasználói rétegre vonatkozó ergonómiai ismeretek:

- idősek, gyerekek
- értelmileg fogyatékosok, halmozottan fogyatékosok
- mozgáskorlátozottak, átmenetileg hátrányos helyzetűek
- süketek és gyengén hallók, vakok
- stb...

Tudományi szakterületre vonatkozó ergonómiai ismeretek:

- antropometria (statikus, dinamikus), biomechanika
- fizikai környezet
- szociális környezet
- szoftver-ergonómia
- releváns szakkönyv, vagy folyóirat ismertetése
- stb...

Formai követelmények:

A választott tárgyról / tárgyacról átfogó kutató munka és gyűjtés, magas szinten, digitálisan (esetleges egyeztetett, kreatív formátumban) egy „könyvszerű” prezentációja.

Formai követelmények: MIN. 20 OLDAL, 21 x 21 cm - es FORMÁTUMBAN (a/3-as rövidebb oldal méretű négyzetes), bekötött, fekete fotókarton elő- és hátlappal, belül min 120 g/m² – es minőségű (matt) papíron, előadásmódja igényes kivitelben, spirálozott vagy fémsínes lefűzéssel. Borítón szerepelnie kell: tantárgy neve, hallgató neve – EHA kódja, hallgató szakja, dátum. Az épületről összegyűjtött anyag (szöveges és grafikus) nyomtatott kivitelben.

Oktatási módszer:

Vizuális - verbális eszközökkel, folyamatos kommunikációval, egyéni és csapatmunkával.

Követelmények a szorgalmi időszakban:

Foglalkozásokon való részvétel: Gyakorlatokon: kötelező (max. 3 igazolt hiányzás) a jelenlét – a tematikában meghatározott készségi fokkal. Nem megfelelő órai munkavégzés vagy felkészületlenség nem egyenlő a jelenléttel, ami hatással lehet a félév értékelésére is!

A félévben elvégezendő feladatok:

Beadási határidők, legkésőbbi benyújtás lehetősége, ideje stb.: vizsgaidőszakban későbbi meghirdetés szerint. A féléves időbeosztás úgy készült, hogy magában foglalja a TVSZ által kötelezően előírt késedelmes benyújtási lehetőséget

BEADANDÓ MUNKARÉSZEK:

A féléves feladat nem megfelelő minőségű prezentációja esetén automatikusan elutasításra kerül a féléves teljesítési lehetősége! A féléves tanulmányok nem megfelelő minőségű prezentációja esetén automatikusan elutasításra kerül a féléves teljesítési lehetősége!

Követelmények a vizsgaidőszakban:

A tantárgy jegybeírásként való felvétele az ETR-ben. Féléves eredmények, osztályzatok alakulása a követelmények függvényében:

tanulmány 25% + projekt 50% + zárthelyi dolgozat 25%

A félév sikeres teljesítéséhez mind a féléves tervnek, tanulmányoknak és a zárthelyi dolgozatoknak szükséges a megléte!

Pótlási lehetőségek:

A pótlási lehetőségek az időbeosztásba építve, a TVSZ szerint.

Konzultációs lehetőségek:

Órarendben rögzített időpontokban.

Jegyzet, tankönyv, felhasználható irodalom:

HERCEGFI K., IZSÓ L.: Ergonómia. Typotex Kiadó, Budapest, 2007.

W. JASTRZEBOVSKI.: Bevezetés az ergonómiába, avagy a természettudományok által feltárt igazságokra alapozott munkatudományokról, Polish Ergonomics Society, 7th International Ergonomic Association Congress Ergonomia, 1979.

MAGYAR SZABVÁNYÜGYI HIVATAL.: Ergonómiai szabványosítási dokumentum (tervezési irányelvek), MI-17230 „Ergonómia. Fogalmak és meghatározások”

KRISTÓF K., HERCEGFI K.: Milyen hátrányos hatása van az egészségre és az emberi szervezetre az ergonómiailag nem megfelelő bútorhasználatnak?, Office World 2002 konferencia, Budapest, 2002.

DR. HORVÁTH L. G.: Ergonómia, Tankönyvkiadó, Budapest, 1976.

KLEIN S.: Munkapszichológia. Edge 2000 Kft., 2003.

ANTALOVITS M.: Ergonómia. In: Bagdy E., Klein S. (szerk.): Alkalmazott pszichológia. Edge 2000 Kiadó, Budapest, 2006.

DR. RÓKUSFALVY P., SEBESTYÉN GY.: Ergonómia 1968. szeptember, Munkalélektan, munkaélettan, munkaszociológia, I. évfolyam 2. szám, KGM Ipargazdasági Szervezési és Számítástechnikai Intézet, Budapest, 1968.

J. NIELSEN: Webergonómia, Typotex Elektronikus Kiadó Kft., 2011.

MAJOR I., KLEIN S., ERDŐS G., NAGY L., DR. DULIN J.: Ergonómia 1984. 1-4. szám, Munkaélettan, munkalélektan, munkaszociológia/XVII. évf. 1-4. szám, Ergonómia sorozat, Struktúra Szervezési Vállalat, Budapest, 1984.

MOLNÁR I., FEKETE I.: Ergonómia 1991/1-4., Munkaélettan, munkalélektan, munkaszervezés, munkaszociológia - XXIV. évfolyam 1-4. szám, Struktúra Szervezési Vállalat, Budapest, 1991.

DR. BÓDIZS D., HERTER R.: Biztonságtechnika és ergonómia a mérnöki gyakorlatban, Budapest, 1977.

Tantárgykurzus a 2014/2015. tanév 1. félévében:

Tárgy-kurzus típus	Oktató(k)	Nap/idő	Hely	Megjegyzés
előadás	Dr. Horváth Magdolna adjunktus Turi Tamás tanársegéd	csütörtök 11-12. óra	C-033	minden héten
gyakorlat	Dr. Horváth Magdolna adjunktus Turi Tamás tanársegéd	szerda 13-14. óra	C-033	minden héten

A félév időbeosztása:

Hét	Előadás	Gyakorlat
1.	A tárgy programjának és követelményeinek ismertetése.	Féléves tematika, feladatok, követelményrendszer ismertetése.
2.	Bevezetés az ergonómiába, az ergonómia fogalma, kialakulásának, fejlődésének főbb állomásai. Az ergonómiai szempontú tervezés alapkövetelményei.	Témaválasztás, konzultáció.
3.	Az ergonómia tudományok és gyakorlatának fejlődése. Az ergonómia alkalmazásának története. Az ergonómia alkalmazásának előzményei, kezdetei. Az ergonómia születése, 60-as évek: az ergonómia ipari alkalmazása, 70-es évek: termék ergonómia, 80-as évek: biztonság és ergonómia. Az ergonómia fejlődéstörténete a II. világháború végétől napjainkig.	Nyomtatott források kijelölése, bemutatása, konzultáció.
4.	Az ergonómia fejlődése, fejlődési trendek és távlatok az ergonómiában. Az ergonómiai szemlélet alapjai.	Elektronikus források kijelölése, bemutatása, konzultáció.
5.	Az ergonómiai tervezés jelentősége, helyzete ma Európában és itthon, nemzetközi normák. IEA – Nemzetközi ergonómia, Európa – Amerika, Ergonómia – Human Factors, ember és a gép ill. az ember és a technikai környezet kapcsolata.	Tanulmány és projekt vázlattevő bemutatása, konzultáció.
6.	Antropometria. Az antropometria, mint tudomány helye, szerepe, kialakulása, alkalmazási területei. Emberi testméretek és mozgástartományok. Statikus és dinamikus antropometria. Az antropometriai szempontok érvényesítése az ergonómiai elemzés és tervezés során.	Nyomtatott források feldolgozása, konzultáció.
7.	Az ergonómia fő ágai, környezetbiztonság, munkahelyek ergonómiája, termék ergonómia, ezek kapcsolata a tervezéssel. Az ergonómia vizsgálati területei és vizsgálati módszerei.	Elektronikus források feldolgozása, konzultáció.
8.	TAVASZI SZÜNET	
9.	Az álló és az ülő testhelyzet speciális kérdései. Az ülő (képernyős) munkahelyek kialakításának ergonómiai követelményei. Az ember ergonómiai megközelítésből legfontosabb anatómiai és fiziológiai jellemzői. Az ülő és álló testhelyzet sajátosságai.	FÉLÉVES FELADAT PREZENTÁCIÓJA, MUNKAKÖZI VÉDÉS! <i>A féléves feladat nem megfelelő minőségű (műszaki tartalom, esztétika, 70% -os készültségi szint) prezentációja esetén automatikusan elutasításra kerül a féléves teljesítési lehetősége!</i>

10.	Termékek, munkahelyek ergonómiai minősége. Termékergonómia, ergonómiai minőség. A komfortos környezeti feltételek kialakításának ergonómiai szempontjai és lehetőségei.	Tanulmány és projekt vázlat terv bemutatása, konzultáció.
11.	Az emberi munkatevékenység sajátosságai. A munkatevékenység elemzése és tervezése. Tervezői megközelítések. A fizikai munka és a szellemi munka fiziológiai és pszichológiai hatásai: megterhelés, igénybevétel, stressz.	Nyomtatott források feldolgozása, konzultáció.
12.	Az emberi munkatevékenység sajátosságai. A munkatevékenység tervezésének és elemzésének elvi és módszertani alapjai.	Elektronikus források feldolgozása, konzultáció.
13.	Számítógépes munkahelyek kialakításának ergonómiai követelményei. Iroda-ergonómia. Nagylégterű irodák. Bevezetés a szoftver-ergonómiába.	Tanulmány és projekt vázlat terv bemutatása, konzultáció.
14.	„Design for all”. Tervezés speciális felhasználói rétegek számára. Elvek és követelmények. Módszerek és gyakorlati megoldások. A fizikai környezet (többek közt irodák, tanterem és tágabb környezetük), valamint a közlekedési eszközök (környezet) kialakítása speciális felhasználói rétegek számára. Akadálymentesítés.	FÉLÉVES FELADAT LEADÁSA, BEMUTATÁSA, PREZENTÁCIÓ! <i>Leadás előtti utolsó konzultáció, feladatok véglegesítése.</i> <i>Prezentáció formájának egyeztetése, annak bemutatása.</i>
15.	ELMÉLETI ZÁRTHELYI DOLGOZAT!	A féléves hallgatói feladatok bemutatása, megbeszélése és értékelése. FÉLÉVES FELADAT LEADÁSA! A hiányosnak, nem megfelelő minőségűnek ítélt munkákat a gyakorlatvezető továbbdolgozásra, javításra visszaadhatja, de a végeláírást meg kell szerezni - a végeláíráshoz minden tervlapot be kell mutatni! A végső leadás a TVSZ - ben meghatározottak alapján, 2 hét csúszással, a tárgyfelelős által meghatározott időben és helyszínen várható, a 17. héten.

2014-09-01

Turi Tamás
okl. építőmérnök
tanársegéd

Dr. Horváth Magdolna
okl. építész, okl. építőmérnök
adjunktus